

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monvmenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1669

Paderae Fontes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11425

gensis dominij sit fundata, & inde originem ducat, ne ipsum castrum funditus collabi sinant, sed superiorem ejus aream bene conclusam, per janitorem custodiant, atque ipsam turrim instaurent, ac sartam rectam conservent.

9. IPSA VIDET SI QVOQUE SAXA MORI. Hem nos homunculi indignamur, si quis nostrum interijt aut occisus est: quum, uno loco, tot oppidorum cadavera projecta jaceant. Sulpit. ad Cicer. epist. famil. lib. 4. epist. 5. In eundem sensum Rutilius in itinerario de Populonia everfa.

*Non indignemur mortalia corpora solvi,
Cernimus exemplis oppida posse mori.*

PADERAE FONTES.

I. **HIC VBI FONS PADERÆ.** *Padera* in carmine de Leonis III. ad Carolum adventu *Patra* vocatur.

*Est locus insignis, quo PATRA & Lippa fluentant,
Altus & in nudo campo jacet, undique largo
Vestitus spatio: celfo de colle videri*

Namque potest legio omnis, & hinc exercitus omnis,

Castra Ducum, & Comitum, radiantiaque arma virorum.

In vita S. Adalardi per S. Paschasium Ratbertum apud Bollandum 2. Januar. cap. 16. num. 66. *Pater* appellatur: ita enim describitur Corbejæ Saxonice situs. *Est autem locus pergentibus ad ortum solis de fonte PATRIS situs supra littus VVirsire, &c.* Franciscus Irenicus lib. 12. Germaniæ Exegeleos *Padam*, alij *Padum*, *Padram*, *Pather* nuncupant. *Pader* Gobelinus *Persona*, & communis loquendi usus retinet.

2. **MEDIA SVRGENTIS IN VRBE.** *Qui nobis tabulas Ptolemei egregie illustratas edi derunt, cum inter Germania*

manie oppida Teuderium reperissent, non dubitarunt, inquit Hor-
 rion in panegyri. Paderb. lib. II. cap. XI. confirmare esse Pader-
 bornam. At Teuderium quod Theudurum Antoninus vocat, non in
 Germania magna, sed in ad-versa Rheni ripa fuisse, ex ipsa itineris
 ratione, quã Antoninus persequitur, alij satis liquido demonstrarunt.
 Cluv. l. 2. Germ. ant. c. 18. Nihil igitur Teuderium ad Paderbornã,
 quam à fonte Paderæ nomen accepisse ita certum est, uti Born
 aut Brunn, sive Borne & Brunne Teutonicè fontem significat.
 Quare pro cujusq; scriptoris dialecto varijs modis nomen hu-
 jus civitatis enūciatur. Patresbruna & Patresbrunnas appellatur
 in Joannis Tilij annalibus minoribus; in auctioribus Patres-
 brunna & Patresbrunno: in fragmento annalium Alex. Peta-
 vij Padresbrunnon & Padresburnon: in annalibus Loifelij Pa-
 derbrunnen (uti & in alijs quibusdam) & Padabrunno: in vi-
 ta Caroli M. per incertum Paderburnen & Paderburnum:
 in ejusdem vita per Monachum Egolismensem Paderbrun-
 nem & Padabruno: in Poëta Saxone Pathalbrunnon & Pader-
 brunnon: apud Eginardum Padabruna: in vita Ludovici Pij
 Patrisbruna: in historia constructionis novæ Corbejæ Pather-
 bruna: in Annal. Fulden. Paderbrunno & Paderbrunno: in
 hist. translationis S. Viti Patherbronna. vid. Bollandi notas
 in vitam S. Liborij, cap. I. II. quæ horum fontium sic me-
 minit. *Accedit ad ornamentum loci (Paderbornæ) saluberrimorum fontium intra ipsum oppidum in unum pariter alveum confluentium incomparabilis tam species quam numerositas, in tantum, ut eorum latitudini & amœnitati similes esse alibi minime compertum habeamus.*

3. DVCO VETVS MAGNI NOMEN AB
 AMNE PADI. Vocis originem fontesque præ cæte-

ris explicatè nobis descripsit Gobelinus in Cosmod. recito verba illius. Sciendum quod hic locus nomen trahit à fluviò ibi surgente, qui Pader dicitur, quem Carolus loci amœnitate delectatus, vel forte Saxones, qui olim de Italia, quam cum Longobardis invaserunt, reversi fuerant, de quibus supra dictum est, à Pado fluviò Italiae nominarunt. Et inde fortassis est, quod in literis Apostolicis scribitur Padeburnensis. Relatione quippe seniorum traditum esse dicitur, quod Carolus huic loco nomen indiderit: hic etenim fluvius (quemadmodum Padus maximus fluvius Italiae ex tribus fontibus sibi invicem prope surgentibus, ad pedes Alpium in unum alveum concurrentibus oritur) in pede montis ex tribus fontibus quasi profundis ex abyssis, scaturiens, multis rivulorum decursibus, ab eodem monte concurrentibus, inter unius alvei ripas, intra mœnia civitatis excipitur. Et horum trium fontium quilibet Pader appellatur, tamen cum sua determinatione. Et fons versus occidentem extremus prout à quodam piscatore, hoc mihi referente, intellexi, à superficie effluentis aquæ usque ad fundamentum ejus, centum minus duobus pedibus altitudinis est: quemadmodum valide se mensurasse idem piscator fatebatur. Et hi tres fontes tantam profundentes aquarum abundantiam cum rivulis suis flumen generant, cui in tota Europa, quantum ad ortum ejus, simile non contingit reperire. Dilatat quippe gremium mox fontibus egrediens, quod intra civitatis, in qua surgit, mœnia viginti molarum rotas, quarum nulla posterior rota precedentis aquam recipit, sicut jugiter fluit, indefinenter volvere potest. Neque quisquam miretur quod dixi huic fluviò nomen prædictum à Carolo fuisse inditum, quamvis ante ejus adventum apud incolas regionis aliquo certo nomine fuisse fluviium ipsum nominatum dubium non existit. Quoniam nominis fluviorum successu temporum, adventu novorum popularum, aut principum

principum, & de cætero mutata quandoque legimus. Et verisimile est nomen pristinum Lippe fuisse, quod ex illo conyicio: quod fluvius à nulla civitate, villa, vel vico, extra locum, in quo surgit, sub hoc nomine Pader, recipitur, quoniam statim in loco, in quo surgit, ad stadia quasi XV. duobus fluvijs commiscetur, quorum quilibet isto minor est. Et inde omnium illorum trium fluviorum congregatio Lippe nominatur, quo nomine nullus illorum trium fluviorum simpliciter nominatur, sed fluvius qui occurrit ab oriente, qui respectu istius quasi rivus apparet, STRICTA LIPPA nominatur, utique ad differentiam alterius fluvij, qui etiam Lippe cum alia determinatione, vel sine determinatione sit vocatus, & major illo sit, cum nomina fluviorum minorum sibi concurrentium, sicut & aquam, soleant absorbere communiter. Et fluit sub hoc nomine Lippe donec Rheno commiscetur. Ita ille. ætat. 6. cap. 38. pag. 188. Sed Carolum M. Paderæ nomen imposuisse negat Bollandus. in notis ad vitam S. Liborij. pag. 91. eò quod in vita S. Swiberti Kal. Martij. à S. Ludgero, inter Saxones Werdense Monasterium An. 778. populatos, recensetur nefarius quidam Ogellus Oosterbach de Paderborne. Atqui vitæ Swibertinæ fides ab Henschenio Bollandi collega in dubium vocatur, quomodo igitur ejus testimonium huc facit? Certè familiare fuisse Francis peregrina nomina nostris locis inferre, & sic Remam, pagum ad VVarne & Visurgis confluentes, à Remis urbe archiepiscopali in Gallijs, à Pado Italico Padum nostratem, ab Heristallo Francico Heristallum Saxonicum, à Corbeja Francica Corbejam Saxoniam denominatam scribit Meibomius in notis ad Irminfulam Saxoniam. Cui ex parte consentit Reinerus Reineccius, in notis ad Poëtam Anonym. pag. 14. Vt contra in annalibus Franc. perpetuò legitur Paderborna. Est enim
nomens

nomen à Padi fontibus. De his lectu dignissimum Cosmodromion Gobelini. Ibidem & hoc traditum, Padum, cum aliud antè nomen habuisset, ita à Carolo Mag. de Italico indigitatum. Sed hoc in medio relinquamus. Quamquam negari non potest, utriusque multa communia esse. Atque ut Italicus inter fluvios Italiae maximus est, sic Germanicus tantum à capite aquarum vehit, quantum totius Europæ nullus. Contra inquit Bollandus l. cit. Alij à Romanis, cum ijs in locis castra haberent (Paderam) dictum volunt ob eandem Padi similitudinem. Quod ut absque veteri auctore affirmare mihi non est animus, ita consentaneum rationi usuique non inficio, & accolarum traditione celebratum. Cæterum Poëta Anonymus ad An. 777. vetustum fuisse urbis nomen significat, ergo & fluvij, à quo urbi nomen.

Conventum placiti generalis habere

Cum Ducibus se velle suis denunciat illic.

Tanto concilio locus est electus agendo,

Quem Patherbrunnon vocitant, quo non habet ipsa

Gens alium naturali plus nobilitate

Insignem, qui præcipuè redimitus abundat

Fontibus, & nitidis & pluribus, & trahit inde

Barbarica nomen lingua sermone VETVSTVM.

Ioanni Horriqni eruditissimo elegantissimoque Panegyrici Paderbornensis scriptori l. II. cap. XI. pag. 89. videtur omnino incerta Paderæ nominis origo: ita enim ait. Sed quid sibi vult illud Pather? Colligimus enim sic à majoribus enunciatum esse, quod ita crebrò scriptum reperiamus, nimirum cum lingua Germanica veterem illam suam asperitatem retineret. Quemadmodum enim paulatim articulum THI mollius pronunciarunt DIE ita ex Pather fecerunt Pader. Testatur Gobelinus à Pado derivatum, qui ut ait, ex tribus fontibus sibi invicem prope

prope surgentibus ad pedes Alpium in unum alveum concurrentibus oriatur. Quae descriptio non congruit cum ijs quae à Strabone, Plinio, Ptolemaeo, Leandro Alberto de origine Padi memorantur. Sed faciamus non spectatam esse in hac appellatione tam accuratam similitudinem, si cui id sequi libebit, dicet à Pado factam esse Paderam, quemadmodum brachium Padi, quod est ad Ravennam, Padusam dictum accepimus. Reperitur quoque in Annal. Canisij. An. 777. scriptum Padesbronnen, ubi videri possit deductum nomen ab eadem origine, atque ipsum Padi vocabulum. Refert enim Plinius lib. 3. c. 16. ex Metrodoro, Padum nomen accepisse ab arbore picea, quae multa circa fontem, quae Gallicè Pades dicatur. Verum unde Saxonibus nostris, quos eo tempore quasi more ferino vixisse ait Venantius, lib. 3. c. 7. ea eruditio & cognitio linguarum? Equidem malim fateri nescire me, unde illud PATHER, in nomine Patherborna, perinde atque obscurum est, quid sibi velit Mimigarna, in nomine Mimigarnaforde, quo aliquot seculis dicta fuit ea Westphalia Vrbs, quam hodie Monasterium nuncupamus.

4. MARTE DIV ANCIPITI. Plures eo bello tam ex nobilitate Francorum, quàm Saxonum, & functi summis honoribus viri, consumpti sunt: tandemque anno tricesimo tertio finitum est. Eginardus in vita C. M.

5. DELEGIT CASTRIS CONCILIIQUE LOCVM. Anno 777. Rex (Carolus) post celebratam Noviomagi Paschatis festi solemnitatem, ad locum, qui Padrabrunna vocatur, generalem populi sui conventum in eo habiturus, cum ingenti exercitu in Saxoniam profectus est. Eginard. in vit. Caroli M. Vita Caroli M. apud Pithæum. Vita ejusdem per incertum auctorem. tom. II. script. hist. Francicæ. Annal. fragment. ex MS. Nazariano apud Freherum inter scriptores Francicos. Poëta Anonymus.

N

An. 78.

An. 783. *Cumque de loco prelij ad Paderbornam se cum exercitu recepisset, atque ibi castris positis partem exercitus opperitur, audiuit Saxones in finibus Westfalorum supra fluvium Asam congregari.* Astron. apud Reuberum. Vita Caroli M. per Egolismensem Monachum. Regino.

An. 785. *Rex Carolus placitum habuit apud Padresbrunnon cum Francis & Saxonibus.* Annales Francorum. tom. II. inter script. hist. Franc. Astron. apud Reuberum. Vita Caroli M. per incertum auctorem. tom. II. inter script. hist. Franc. Vita Caroli M. per Egolismensem. Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino.

An. 786. *Ludovicus filius pro sapere & posse obedienter parens, occurrit (Carolo patri) ad Patrisbrunnam, habitu Vasconum cum coevis sibi pueris indutus, amiculo scilicet rotundo, manicis camisia diffusis, cruralibus distentis, calcaribus caligulis insertis, missile manu ferens: hæc enim delectatio voluntasque ordinaverat paterna.* Vita Ludovici Pij apud Pithæum.

An. 799. *Interim Rex in Saxoniam profectus Rhenum ad Lipeham transiit, & in loco qui dicitur Padeburnum positus castris consedit.* Vita Caroli M. per incertum auctorem. tom. II. script. hist. Franc.

6. IVSSIT ET HIS VNDIS LVSTRATAM SVBDERE GENTEM. An. 777. *Dominus Rex Carolus publicam synodum habuit ad Paderbrunner, ibi convenerunt omnes Franci & omnes Saxones, excepto, quod VVidochindus rebellis exstitit, & cum paucis alijs socijs suis in Normandiam confugit. Ad idem placitum venerunt Saraceni de Hispania tres reges, Ibnalarabi & filius Devizesi, qui Latine Ioseph nominatur, & gener ejus Alaruiz, ibique multitudo Saxonum baptizata est.* Vita Caroli M. apud Pithæum. Annal. Francorum inter script.

script. hist. Franc. tom. II. Annal. Fuldens. apud Freher. *Ibi Saxones baptizati ingenuitatem, & omnem proprietatem suam, secundum morem gentis, abdicantes regi tradiderunt, si à die illa, & deinceps Christianitatem, & regi ac filijs fidelitatem abnegassent.*

7. HIC LEO ROMANA DEDUCTVS AB VRBE. An. 799. *Leo papa à Romanis in Letania maiore lingua truncata cruciatus, & per VVirundum Abbatem, & VVinigisum Ducem Spoletanum ereptus, ad Carolum in Saxonia ad Paderprunno deductus est.* Annal. Fuldens. apud Freher. Vita Caroli M. per Egoismens. tom. II. script. hist. Franc. Astronom. apud Reuberum. Poëta Anonym. Annales incerti auctoris apud Pithæum. Regino. Sigonius lib. 4. hist. de Regno Italiae.

8. SACRAVIT PRIMVM RELIGIONIS OPVS. Hujus rei testis est antiquus scriptor vitæ S. Liborij apud Bollandum c. II. pag. 88. §. 5. *Nam & vir sanctissimus & verè Apostolicus Papa sedis Romanae, Leo nomine, injusta civium odia perpeffus, illic eum (Carolus) adiit, pro sedandis contra se ortis simultatibus, imperialem opem quesiturus. A quo cum ingenti, ut par erat, honore susceptus, religiosum ejus ac salutare Christianitatis dilatandæ studium nobiliter inchoatum, Apostolica auctoritate firmavit, atque in Ecclesia tunc ibidem noviter constructa quoddam altare consecrans adorandas in eo reliquias Protomartyris Stephani, quas secum Roma detulerat, collocavit; fiducialiter id Principi promittens, quod oratorium illud, tanti Martyris patrocinio munitum, non ulterius passurum foret injuriam, quam, ipso referente, prius ei contrigisse cognovit; ut videlicet ob incolarum loci perfidiam, & odium in religionem Christianam, aliquoties igni traderetur. Et ob hanc maxime causam cas-*

dem reliquias ibi, rogatu Imperatoris, recondidit, non sine effectu congruo fiducia sponsionisque suæ, cum nihil tale postmodum illic perpetratum esse certissimum sit. Eadem habet auctor vitæ S. Meinwerici apud Browerum n. 1. pag. 13. Gobelinus Persona in Cosmod. ætat. 6. cap. 38. præterea Ecclesiæ, & Indulgentiarum facit mentionem, his verbis. An. 799. Pontificatus Hatumari primi Episcopi Paderbornensis A. 4. Leo. Papa 3. venit ad Carolum in Paderborne, querens de injusta Romanorum persecutione, quem Carolus honorifice suscepit, & rogavit ut Capellam quandam ibi noviter constructam, cum jam Ecclesiam, quam præsens ibidem erexerat, ipsi rebelles vastaverant igne, dignaretur consecrare. Qui precibus regis grãtante susceptis, in eadem Capella altare in honorem S. Stephani Protomartyris devote consecravit, ac reliquijs ejusdem Martyris, quas secum Roma detulerat, in eodem altari reconditis, visitantibus eandem Capellam in anniversario dedicationis ipsius, qui est VIII. Decemb. de benignitate Sedis Apostolicæ magnas indulgentias concessit, & sedem ibidem Episcopalem auctoritate Apostolica confirmavit. Vid. ad hæc Cranzium Metrop. lib. 1. cap. XI. Casp. Bruschiium, & Kerffenbrochium in catalogo Ep. Paderb.

9. HIC SEDES LONGO FVIT ORDINE
DEINDE SECVTIS. Vnde non immeritò ab Erinhero, qui vitam S. Heimeradi presbyteri, tutelaris Hasungensis, versibus descripsit, appellatur *SEDES REGALIS*. Sic enim ille ingressus sermonem de B. Heimeradi cum Meinwerco antistite congressu.

Est locus egregius Patherbrunnon vocitatus,

Is quoque REGALIS SEDES, & Pontificalis.

Haftenus illa produximus, quibus Paderborna à Carolo M. celebrata, nunc uti à cæteris Imperatoribus ac Regibus

gibus sit frequentata, ac decorata, paucis subjungamus

An. 815. Ludovicus in loco, qui dicitur Paderbrunna, generalem populi sui conventum habebat. Ibi ad eum omnes orientalium Sclavorum primores, & legati venerunt. Astron. apud Reuber. Vita Ludovici Pij incerto auctore apud Pithæum. Adelmus Benedictinus. Annales Francorum apud Freher. pag. 416. Chron. Hildesense tom. II. inter scriptores hist. Francicæ. An. 815. An. 2. Imperij. Hludovicus Imperator suum placitum cum Francis in Saxonia ad Paderbrunnon habuit, & illuc venit filius ejus Hlotharius Rex Bojariorum, & alius filius ejus, Pippinus Rex Aquitaniorum: Bernardus quoque filius Pippini Rex Longobardorum. Et erat illud placitum Kal. Julij mensis. Ejusdem placiti meminit libellus de translatione S. Viti, & institutione novæ Corbejæ à Meibomio editus.

An. 845. Hludovicus tempore autumnii in Saxonia apud Paderbrunnon generale placitum habuit, ubi fratrum suorum, & Normannorum, Sclavorum quoque, & Bulgarorum legationes suscepit, audivit & absolvit. Annal. Fuldenses apud Freherum, & apud Pithæum. tom. 2.

An. 958. Otto divina gratia Rex, ob remedium animæ suæ, ad interventum dilectæ conjugis suæ Adelheidæ, & amantissimi fratris sui Brunonis Archiepiscopi, Sanctimonialibus Deo sanctæque Maria semper Virgini, & sancto Cyriaco devote servientibus, in propriam donavit quicquid Malhure in Gifci marca habuit. Signum Domni Ottonis invictissimi Regis. Luidulfus Cancellarius ad vicem Brunonis Archicancellarij recognovit. Data. VII. Kal. Jul. An. Dom. Inc. DCCCCLVIII. Ind. I. regnante pijsimo Rege Ottone Anno XXIII. Actum Paderbrunnon. Amen.

An. 1013. In proxima quadragesima Rex (Henricus) ad Werlus veniens, diu cholica passione ibi infirmatur, & multa per visionem

visionem sibi revelata sunt. Ad ultimum lacrymis & oratione multorum convalescens, quia in tam brevi intervallo ad prædestinatum non valuit pervenire locum, Paschale festum, cum Meinwerco sibi admodum familiari, in Patherbrun digna veneratione peregit. Ditmari Chron. lib. vi. pag. 81. vid. etiam Broweri scholia in vitam B. Meinweri. num. xxii.

An. 1014. Imperator hæc audiens de tantorum detrimento patrum turbabatur, qualiterque loca bene suppleret vacua, cum familiaribus suis tractavit, & natalem dominicum in Patherbrun festivis peregit gaudijs. Ditmari Chron. lib. viii. pag. 91.

An. 1016. Imperator (Henricus) Christi nativitatem Patherbrunnæ celebravit. Chron. Hildesienſe inter script. hist. Franc. tom. iii.

An. 1017. Cesar verò (bellum moturus magnis copijs adversus Boleslaum Poloniæ Ducem) ad orientem tendens, Imperatricem (Cunigundam) ad se in loco, qui Patherbrunnum dicitur, venire jubet. Inde ambo usque ad Magdaburg profecti. Ditmari Chron. lib. 7. pag. 30.

An. 1018. Imperator (Henricus) natalem Christi Patherbrunnen, Pascha Babenberg egit. Chron. Hildesienſe inter scrip. hist. Franc. tom. iii.

An. 1023 Henricus divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus, ad interventum dilectissimæ conjugis sue Cunigunde Imperatricis Augustæ, Paderbrunnensi Ecclesia quoddam suum prædium Hohunseli dictum, situm in pago Westfalon, in comitatu verò Bernardi Comitæ, cum omnibus ejusdem prædij pertinentijs concedit & largitur. Signum Domni Henrici Romanorum invictissimi imperatoris Augusti. Guntherus Cancellarius vice Arthonis Archicappellani recognovit. Datum XVI Kal. Febr. Indict.

dict. VI. Anno Dominica Incar. M. XXIII. Anno verò Domni
Heinrici secundi regnantis XXI. Imperij autem ejus VIII.
Actum Paderbrunnon feliciter. Amen.

An. 1025. Conradus Rex primum sua felicitatis annuum
in natali Domini Minda initiavit, & Epiphaniam Patherbrun-
nensi civitate more regio peregit. Inde post Epiphaniam Hilde-
nesheim venit. Chron. MS. apud Christop. Browerum. vid.
ejusdem scholia in vitam S. Meinwerci num. 93.

An. 1030. Imperator natalem Christi Patherbronne egit,
ubi Aribo Metropolitanus, in sancto die inter Missarum solemniam
publico sermone habito, licentiam ab Imperatore, & confratribus
Romam pergendi rogavit, simulque à clero & populo indulgen-
tiam sibi à Deo impetrari postularvit. Sicque post purificationem
S. Mariae iter assumens Romam adiit. Vita S. Godehardi
apud Browerum cap. x. Eadem habet Chron. MS. apud
Christophorum Browerum. vid. ejusdem scholia in vitam
S. Meinwerci. num. 500.

An. 1031. Indict. XIV. Cuonradus imperator natalem Do-
mini Patherbrunnen, & Pascha Nuvimago feriarvit. Chron. Hil-
desf. inter script. hist. Franc. tom. III.

An. 1032. Chonradus divina favente clementia Rom. Imp.
Aug. confirmat donationes à venerabili Meinwercio factas Ab-
dinghoffensi Monasterio. Data XIII. Kal. Febr. Indict XV. An.
Dom. Incarn. M. XXXII. An. vero Domni Chonradi secundi,
Regni VIII. Imperij autem V. actum Paderburn. in Dei nomine
feliciter. Amen.

An. 1033. Imperator natalem Domini Patherbrunne, Pa-
scha Niumagen feriarvit. Chron. MS. apud Browerum. vid.
scholia ejusdem ad vitam S. Meinwerci num. CXXI.
Chron. Hildesien. cit.

An. 1035.

An. 1035. *Imperator Pascha Patherbronna; Ascensionem Seliganstadt; Pentecosten autem Bavenberg celebravit.* Chron. MS. apud Christop. Brow. lib. cit. Chron. Hildesienf. l. cit.

An. 1036. *Imperator Pascha Ingelenheimi feriatu est. Ascensionem verò Domini, Paderbrunne: Pentecosten, nativitatēque Iohannis Baptiste Niumagi.* Crusius in Annal. Suev. lib. 6. part. II. cap. VIII. Chron. Hildes. cit.

An. 1043. *Henricus Imperator Pentecosten egit Paderborne.* Gerhard. Cleinsorgius in Annal. Westphaliæ MS.

An. 1051. *Imperator (Henricus) Pentecosten celebravit Podelbrunnen, ubi Bardo Archiepiscopus (Moguntinus) ad Missam habito sermone, obitum suum instare prædicens, orationi fidelium se commendavit, qui eodem mense discessit.* Lambertus Schaffnaburgensis.

An. 1056. *Imperator (Henricus) regressus de Italia sanctum Pascha Padelbrunna celebravit.* Lambertus Schaffnab.

An. 1152. *Fridericus I. Imperator, teste Bernardo Episcopo Paderbor. jura advocati Ecclesiæ Marnensis declarat, diplomate Paderborna dato. indict. XIV. Anno Domini regis Friderici primo.* Auberti Miræi notitia Ecclesiarum Belgij. cap. 158. pag. 402.

An. 1375. *Karolus Imperator volens Venceslaum filium suum promoveri ad regnum, partes VVestfalia pertransijt, & veniens Paderbornam à Domino Henrico Episcopo, ac clero, ac civibus reverenter susceptus est. Et postquam una nocte moram traxit ibidem, Henricus Episcopus ipsum recedentem honorifice prosecutus est.* Gob. Person. Cosmod. Ætat. 6. cap. LXXI. pag. 248. vid. etiam Panegyri. Paderb. lib. II. cap. XIII.

10. VIRGINIS HIC CONIVX VIRGO CVNIGVNDAM MARITI. An. 1002. *Ind. XV, novus Rex Henricus*

ricus S. Laurentij natalem Paderbrunnen celebravit. Et ibi Domna Cunigundis regalem benedictionem, & corona impositionem à Willigiso Metropolitano suscepit. Sed & Sophia ad Gandeshemensē regimen electa, obtentu principum, Domni Bernwardi (Hild. Epif.) licentiam à Palligero benedicendi ibidem obtinuit. Chron. Hildesiense sæpius citatum. Vita S. Bernwardi apud Browerum. Vita S. Godehardi apud eundem. Vit. S. Meinwerci apud eundem. Quæ autem in ipsa reginæ consecratione, ceu sereno tempestas interverit, coortis in arma mutua Bavaris & Saxonibus, ex Adelboldo de rebus gestis S. Henrici, apud Jacobum Gretserum in Divis Bambergensibus, licet cognoscere. Interea regi à Saxonia in regnum Lothariense properanti Gruona occurrit uxor sua, Domina Cunigunda nomine jam extans; sed re citò regina futura. Inde enim Paderbronam veniens in festo S. Laurentij acclamatur, benedicitur, coronatur, & fit Kunigunda Kuninga, quod Latine interpretari potest Regia Regina.

Sed ut nunquam serenitas, quam non sequatur nubilositas; sic rarò jocunditas, quam non sequatur adversitas. Nam in benedictione reginæ cunctis exultantibus Bavarij (*QVORVM MOS EST IN ALIENA TERRA VELLE, QVOD IN SVA VOLVNT*) circa civitatem fruges colligere, & agricolas sua defendere volentes irrationabiliter cæperunt tractare. Quæ res indigenas commovit, & ad resistendum etiam fortiter animavit. Domestici igitur regis, & indigenæ, invalescente contentione, confluant, concurrunt, conveniunt. Pugna gravis oritur, ex domesticis regis juvenis unus interficitur, frater scilicet Domini Filberti, qui tunc temporis erat Cancellarius, postmodum verò Friesensis factus est Episcopus. Hujus interfectione omnes regis fideles

les commoti graviter, cives ceperunt persequi, & eos persequendo insatiabiliter grassari. Et nisi regia potestate retinerentur, omnes usque ad internecionem prosequerentur. Cum plurima igitur difficultate sedatorumultu, castigatisque illis quorum stultitia causa seditionis exstitit: inde rex Dinsberg properat, & illic Lothariensium adventum expectat.

II. NOBILIVS NVLLVS ME CAPVT AMNIS HABET. Præter Pontificis Max. Imperatorum & regum hospitium, externorum principum legationes, Francorum & Saxonum conventus, & castrorum metationes caput Paderbornobilitat singularis amœnitas, & aquarum copia vix usquam uberior admirabiliorque, in Panegyrico Paderbor. Joannis Horrionis ad vivum depicta lib. II. cap. VII. Quod si, ut est apud Strabonem, Gymnasio liberalium artium, quod erat Tharsi in Cilicia Cydnus amnis, cujus saluberrima aqua ferebatur, plurimum celebritatis attulit, nihilne habebit ad illustrandam Paderborne Academiam, hæc salubrium fontium copia, quibus ambigere possis, plusne palati, & valetudinis, an aspectus, & voluptatis gratia delecteris? Neque enim sentio quæ possit species esse jucundior, quàm trium fontium in media urbe, ex eodem colle, modico intervallo exorientium, tantamque subitò vim aquarum erumpentium, ut, non modicis effusi rivis, ante in unum abveum visendo sanè agmine confluant, complurèsque molas frumentarias prius versent, quàm se effundant è mœnibus. Quanta amœnitas singulorum cum seorsim fluunt? quanta omnium cum uno amne labuntur? quàm juvat aquam ipsam omni crystallo puriorem intueri, & innascentes viridissimas herbulas numerare? quale spectaculum anaticulas, & cygnos videre in medijs undis pendulos, suspensa cauda, nitentibus contra profluentem pedibus, pronò rostro piscantes? quæ voluptas ne seve quidem bruma inclementia

clementia unquam eripitur. Qua enim tempestate nive omnia fœda sunt, & gelu, non modo intra urbem, sed etiam non modico foris spatio, ne secundum quidem ripas, ut fert mos caterorum amnium, vel in tenuissimas crustas congeliat. Quid quod eodem tempore peregrinas aves ad se noster amnis allicit, quæ fluvij assuetæ, ubi glacie cateris prohibentur, ad hunc confugiunt? Æstate verò, potestne quicquam illis viridarijs, hortis, pomarijs, quibus utraque ejus ripa prætextitur, esse formosius? Non enim nunc vacat aquam commemorare tota prope urbe per canales singulari artificio dispensatam, non salientes fontes, non piscinas, non lavatrinæ, non sexcenta commoda. Quod si collibitum erit egredi urbe, quem non delectet cursum ejus prosequi, modo pleno incedentis amne, modo divisis quasi copijs insulas ambientis, modo vario flexu, & grato errore per virentia prata serpentis, modo limpidissimos rivus amplectentis sinu, modo celeberrimum Romanis annalibus flumen Luppiam, vel cum jactura sui nominis generantis? Sed concludamus has Paderæ notas insigni elogio Gobel. Personæ in Cosmodr. Ætat. 6. cap. 38. quod ipse ab antiquo scriptore Vitæ S. Liborij est mutuatus. Ad hunc locum Karolus sepe divertit, quoniam ut scribit quidam, qui postea in eodem loco, tempore Arnulphi regis, vitam duxit religiosam HIC LOCUS VIRIS OMNI NOBILITATE GENERIS ANIMIQUE SEMPER INSIGNIBVS ABVNDABAT, VT NON ESSET DVBIVM, QVIN PATRIA CIVIBVS ET CIVES PATRIAE CONGRVERENT, AC SIBI VTRINQVE ORNAMENTO FORENT.